

میزان حاکمیت عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان*

بهاره غلامی^۱، حسین عابدی مدیسه^۲، بنفشه غلامی^۳، شهین مجیری^۴،

حسن اشرفی ریزی^۵، نیلوفر هدهدی نژاد^۶

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: امروزه هر مقدار که در کتابخانه‌ها از عوامل و فرایندهای مدیریت دانش بیش‌تر استفاده شود، نتایج مطلوب‌تری در ارزیابی خدمات اطلاعاتی فراهم می‌شود. هدف این پژوهش بررسی میزان استقرار عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می‌باشد.

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه‌ی پیمایشی از نوع کاربردی می‌باشد. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۸۲ نفر) و روش نمونه‌گیری به شیوه‌ی سرشماری بود. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ی استاندارد Pasture بود که روایی آن با استفاده از روایی صوری و پایایی آن با استفاده از محاسبه‌ی ضریب Alpha Cronbach ($r=0/97$) تأیید گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۱۸ و در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی (آزمون T و آزمون F) صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج به‌دست آمده نشان داد که در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان هر شش مؤلفه‌ی مدیریت دانش (سیاست‌ها و راهبردها، سیستم‌های رهبری، سیستم تشویق و پاداش‌دهی، سیستم خلق و تحصیل دانش، سیستم آموزش و سیستم ارتباطی مدیریت دانش)، کم‌تر از سطح متوسط بوده است و در خصوص مؤلفه‌های سیاست‌ها و راهبردها، سیستم‌های رهبری و سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش برحسب مدرک تحصیلی در سطح $Pvalue \leq 0/05$ معنادار بوده است، اما در خصوص سایر مؤلفه‌ها برحسب سابقه‌ی خدمت و سن پاسخ‌گویان معنادار نبوده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش به‌نظر می‌رسد که به‌کارگیری مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بنا بر دلایلی از جمله عدم وجود دستورالعمل‌ها و خط‌مشی‌های مدون و حمایت مسئولین، به‌صورت غیر علمی می‌باشد. بنابراین مدیریت و رهبری در کتابخانه‌ها بهتر است به‌گونه‌ای باشد که عوامل ایجادکننده‌ی مدیریت دانش در بین همه‌ی کارکنان کتابخانه‌ها پذیرفته شود.

واژه‌های کلیدی: مدیریت دانش؛ کتابخانه‌های دانشگاهی؛ دانشگاه‌ها

دریافت مقاله: ۹۱/۱۲/۸

اصلاح نهایی: ۹۲/۸/۱۲

پذیرش مقاله: ۹۲/۸/۱۲

ارجاع: غلامی بهاره، عابدی مدیسه حسین، غلامی بنفشه، مجیری شهین، اشرفی ریزی حسن، هدهدی نژاد نیلوفر. **میزان حاکمیت عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.** مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۳؛ ۱۱(۲): ۱۷۶-۱۶۹.

مقدمه

با توجه به حرکت جامعه‌ی بشری به سوی اجتماع «دانش بنیان» مدیریت و کنترل دانش نقش پایه‌ای در شکوفایی و رشد جامعه خواهد داشت. پیاده‌سازی مدیریت دانش نه تنها برای شرکت‌ها و سازمان‌های بزرگ و انتفاعی اهمیت دارد بلکه برای سازمان‌های غیر انتفاعی هم‌چون دانشگاه‌ها هم مهم و ضروری است (۱). ضرورت به‌کارگیری مدیریت دانش در دانشگاه‌ها از آن جهت است که در عصر حاضر دانشگاه‌ها با چالش‌هایی اساسی از جمله پدیده‌ی جهانی شدن آموزش

* این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی به شماره‌ی ۲۸۹۱۷۲ و با حمایت مرکز تحقیقات

فن‌آوری اطلاعات در امور سلامت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می‌باشد.

۱- کارشناس ارشد، مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان، ایران

۲- دکتری حرفه‌ای، دام‌پزشکی، دانشگاه پیام نور، واحد فریدونشهر، اصفهان، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه قم، قم، ایران

۴- کارشناس ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در

امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده‌ی مسؤول)

Email: shmojiri@yahoo.com

۵- دانشیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور

سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۶- دانشجوی کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم

پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

منابع و برنامه‌های مختلف: با توجه به این که هدف غایی مدیریت دانش حذف لایه‌های میانجی بین تولید کنندگان و استفاده کنندگان دانش است؛ بنابراین نقش کتابخانه‌ها دیگر به عنوان واسطه‌های بین منابع دانش و کاربران موضوعیت ندارد. در چنین شرایطی نقش کتابخانه‌ها نه به عنوان میانجی که به عنوان پشتیبان مطرح می‌گردد. در حقیقت کتابخانه‌ی دانشگاهی باید نه به عنوان مکانی برای نگهداری اطلاعات بلکه به عنوان دروازه‌ای عمل کند که از طریق آن دانشگاهیان بتوانند به منابع اطلاعاتی وسیع دست یابند (۶).

۲- نشر و تأمین اطلاعات تولید شده در داخل: انتشار الکترونیکی دانش و اطلاعات تولید شده در دانشگاه‌ها بزرگ‌ترین گامی است که کتابخانه‌های دانشگاهی باید به عنوان ناشر و توزیع کننده دانش در فرایند مدیریت دانش عهده‌دار شوند (۷). کتابخانه‌ها می‌توانند با تهیه‌ی یک آرشیو پیش از انتشار از تولیدات دانشگاه به عنوان یک ناشر داخلی عمل نموده و به توزیع زود هنگام تولیدات داخل، حتی پیش از انتشار رسمی آن‌ها، کمک نمایند (۸). ۳- ترویج دانش و سرمایه‌های فکری: مهم‌ترین هدف مدیریت دانش در کتابخانه‌ها ترویج و پیشرفت دانش است. راهبرد به‌کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌ها می‌تواند کیفیت فرایندهای آموزشی، یادگیری، تعاملات آزاد علمی و تلفیق دانش و تجربه میان دانشجویان و سطح دانش تخصصی و حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را به نحو چشم‌گیری ارتقا بخشد و دانشگاه‌ها را واجد مزیت رقابتی پایدار نماید (۹). خوانساری در تحقیقی با عنوان «بررسی وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی امور برق وزارت نیرو و ارایه‌ی الگوی پیشنهادی» نشان داد که ۴ عامل (خلق، اشاعه، ذخیره‌سازی و به‌کارگیری دانش) در شکل‌گیری مدیریت دانش مؤثرند که از این ۴ عامل ۲ عامل خلق و به‌کارگیری دانش در کتابخانه‌های تخصصی امور برق وزارت نیرو بالاتر از سطح متوسط بوده‌اند و اشاعه و ذخیره‌سازی منابع دانش پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی شده‌اند (۱۰). Yi پژوهشی با عنوان «برنامه‌ریزی راهبردی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی آمریکا» انجام داد، نتایج حاکی از این بود که: ۱- برای کاربردی کردن

عالی، ایجاد رشته‌ها و مراکز مشترک در کشورهای مختلف، تبادل استاد و دانشجو، تلاش برای جذب دانشجویان خارجی، رقابت در بازار برای تأمین بودجه و ... مواجه‌اند (۲). پس می‌طلبد تا دانشگاه‌ها برای حل این چالش‌ها و یا هر چالش جدیدی که در آینده با آن برخورد می‌کنند خود را آماده کرده، به رشد و تولید مهارت‌ها و دانش‌های مورد نیاز پرداخته، فرهنگ سازمانی خود را مطابق آن تغییر داده، اطلاعات و دانسته‌های فردی را به دانش و مهارت‌های گروهی و سازمانی تبدیل کرده و به‌طور کلی دانش و اطلاعات به روز و مورد نیاز خود را مدیریت کند (۳). موفقیت دانشگاه‌ها در این صحنه‌ی رقابتی به عوامل زیادی بستگی دارد یکی از مهم‌ترین این عوامل داشتن کتابخانه‌هایی مجهز و کارآمد است، چرا که به قول موکهرجی، اهمیت و اعتبار یک نهاد آموزش عالی به عنوان یکی از ارکان جامعه‌ی نوین، تا حد زیادی به چگونگی عملکرد کتابخانه‌ی آن سنجیده می‌شود (۴). کتابخانه‌ها در حکم شالوده‌ای برای گردآوری، پردازش، ذخیره‌سازی و توزیع دانش و اطلاعات یک حلقه‌ی ارتباطی ضروری در زنجیره‌ی نظام علمی و حلقه‌ی ارتباطی مهم در پیشرفت دانش را بر عهده دارند. مدیریت دانش در کتابخانه‌ها باعث ترویج ارتباط درون و بین کتابخانه‌ها، بین کتابخانه‌ها و کاربر، تقویت اتصال بین شبکه‌ای دانش و به حرکت درآوردن جریان دانش هستند. امروزه مدیریت دانش در موسسات علوم پزشکی موضوع مهمی است، متخصصان حوزه‌ی سلامت به‌طور منظم با پزشکی مبتنی بر شواهد و یادگیری بر اساس حل مسأله سر و کار دارند، اطلاع‌رسانان و کتابداران علوم پزشکی نقش عمده‌ای در تصمیم‌گیری حرفه‌ی بالینی دارند. مدیریت دانش اجازه می‌دهد که پزشکان موشکافی کرده و روش‌های جدید اطلاعات را با هم جمع کنند و به سمت مدیریت پزشکی تمایل داشته باشند. بر این اساس نقش کتابداران علوم پزشکی نقش مهم و اساسی در تشخیص، تعیین پیوندها به همراه منابع مهم دانش در داخل و هم در خارج، نگهداری و توسعه‌ی مخازن دانش در دانشگاه‌های پزشکی و بیمارستان‌ها است (۵). مدیریت دانش در کتابخانه‌ها دارای ۳ کارکرد اصلی به قرار ذیل است: ۱- پشتیبانی از

خدمات این مراکز حساس علمی، نقش بنیادینی در تحقق هدف‌های جامعه در رابطه با بهداشت و سلامت عمومی دارد که با به‌کارگیری اصولی و صحیح فرایندهای مدیریت دانش می‌توان به حفظ و توسعه‌ی این مهم در سطح کلان و خرد کمک شایان توجهی نمود، بر این اساس پژوهشگران بر آن شدند تا به تعیین میزان استقرار عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بپردازند.

روش بررسی

این پژوهش پیمایشی و از نوع کاربردی می‌باشد. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۹۰-۸۹ خورشیدی (۸۲ نفر) و روش نمونه‌گیری به شیوه‌ی سرشماری بود. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ی استاندارد Pasture در قالب ۲۱ سوال بسته پاسخ بود (۱۵) که روایی آن با استفاده از روایی صوری و محتوایی آن با نظر متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی و پایایی آن با استفاده از محاسبه‌ی ضریب Cronbach Alpha (۰/۹۷) تأیید گردید. پرسش‌نامه‌ها به صورت حضوری در بین کتابداران توزیع گردید و جهت رعایت اصول اخلاقی در پژوهش توجه به نکاتی نظیر محرمانه نگه‌داشتن اطلاعات حاصل از پرسش‌نامه‌ها و دقت در نگهداری آن‌ها به‌طور محرمانه و رعایت صداقت هنگام تجزیه و تحلیل داده‌ها مدنظر قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۱۸ و در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت. روش‌های آماری به کار گرفته شده شامل محاسبه‌ی فراوانی، درصد و رسم نمودارها برای نشان دادن مشخصات جمعیت‌شناختی پاسخ‌گویان و استفاده از میانگین برای نشان دادن میزان پاسخ‌گویی به تک تک سوالات و نیز میانگین و انحراف معیار شش حیطه‌ی مورد بررسی این تحقیق می‌باشد. استفاده از آزمون T تک متغیره برای مقایسه‌ی میانگین ۶ حیطه‌ی پرسش‌نامه و کل پرسش‌نامه با میانگین فرض شده‌ی جامعه، استفاده از آزمون مجذور کای (کای دو) برای نشان دادن ارتباط متغیرهای جمعیت‌شناختی با شش حیطه‌ی عوامل مدیریت دانش و نیز

مدیریت دانش وجود سیاست‌ها و راهبردهایی مطابق با شرایط و تغییرات روز الزامی است و ۲- تحقیقات گروهی، نشریات داخلی و خارجی، اصلاح خلق و تحصیل اطلاعات و دانش‌های به‌روز (داخلی و خارجی) و وجود سیستم‌های ارتباطی از جمله عوامل مهم شکل‌گیری مدیریت دانش در کتابخانه‌ها هستند (۱۱). پژوهشی توسط عطا فر و همکاران با عنوان «بررسی مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های شهرداری مرکزی و میرداماد اصفهان» انجام شده است. نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان می‌دهد که هر سه مؤلفه‌ی مدیریت دانش (اخذ و تحصیل دانش، انتقال دانش و نگهداری دانش) در کتابخانه‌های شهرداری مرکزی و میرداماد اصفهان وضعیت مطلوبی نداشت و کم‌تر از سطح متوسط بوده است (۱۲). پژوهشی توسط Porumbeanu با عنوان «به‌کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه رومانیا» انجام شده است. Porumbeanu در این پژوهش که بر روی ۵ کتابخانه‌ی معروف دانشگاه رومانیا انجام شده به این نتیجه می‌رسد که کارکردهای اجرایی مدیریت دانش به‌وسیله‌ی عوامل ذیل هدایت و رهبری می‌شوند: ۱- افزایش قدرت سازمانی برای یادگیری، کاربرد سیستم‌های ارتباطی در فرایندها و فعالیت‌های کاری، ۲- ایجاد دانش‌های جدید و مورد نیاز در مواجهه با چالش‌های پیش آمده، ۳- رشد فرایندها و عملیات جدید برای تسهیم دانش و یکپارچگی سازمانی (۱۳). پژوهشی توسط حسین زاده در رابطه با «مقایسه‌ی میزان کاربست مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و تبریز» انجام شده است. در این تحقیق ۳ مؤلفه‌ی مدیریت دانش خلق، ذخیره و نشر دانش از دیدگاه کارکنان کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و تبریز مورد بررسی قرار گرفت، نتایج این تحقیق حاکی از این بود که: به غیر از مؤلفه‌ی خلق دانش میانگین ذخیره و نشر دانش در هر دو کتابخانه پایین‌تر از متوسط بوده است (۱۴). از آنجایی که کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی بخشی از نظام آموزش عالی کشور محسوب می‌شوند و به عنوان مراکز تأمین و اشاعه اطلاعات تخصصی برای جامعه‌ی پزشکی کشور اهمیت ویژه‌ای دارند، ارتقای سطح کیفی

از آزمون t مستقل برای مقایسه‌ی پاسخ‌های مربوط به جنسیت استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع کتابداران کتابخانه‌های مورد مطالعه بر اساس سرشماری تعداد ۸۲ نفر به عنوان نمونه‌ی پژوهش در این طرح پژوهشی شرکت نمودند. از نظر متغیر وضعیت تحصیلی، ۲/۳ درصد کتابداران در سطح مدرک دیپلم، ۲۲/۷ درصد کتابداران در سطح مدرک فوق دیپلم، ۷۰/۵ درصد کتابداران

در سطح مدرک لیسانس و ۴/۵ درصد کتابداران در سطح مدرک فوق لیسانس و دکتری بوده‌اند. از نظر متغیر سوابق کار، ۲۲/۷ درصد کتابداران سابقه‌ی کار کم‌تر از ۵ سال و ۱۰-۵ سال، ۲۰/۵ درصد کتابداران سابقه‌ی ۱۶-۱۱ سال، ۱۵/۹ درصد ۲۲-۱۷ سال و ۴۰/۹ درصد کتابداران سابقه‌ی بیش از ۲۳ سال داشته‌اند. ۴/۵ درصد از کتابداران دارای سن ۲۵-۲۰ سال، ۲۲/۷ درصد کتابداران دارای سن ۳۱-۲۱ سال، ۲۰/۵ درصد کتابداران دارای سن ۳۷-۳۲ سال و ۴۰/۹ درصد کتابداران دارای سن ۴۳-۳۸ سال بوده‌اند.

جدول ۱: مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی میزان شش مؤلفه مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با میانگین فرضی ۳

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش	۲/۸۳	۰/۷۹	۰/۱۱	-۱/۳۸
سیستم‌های رهبری مدیریت دانش	۲/۴۹	۰/۸۰	۰/۱۲۰	-۴/۱۹۸
سیستم‌های تشویق و پاداش دهی مدیریت دانش	۲/۲۸	۱/۰۷	۰/۱۶۲	-۴/۴۱
سیستم‌های خلق، تحصیل دانش	۳/۱۲	۰/۷۰	۰/۱۰۵	۱/۱۸
سیستم‌های آموزش مدیریت دانش	۲/۳۱	۰/۶۰	۰/۰۹۱	-۷/۴۹
سیستم‌های ارتباطی مدیریت دانش	۲/۴۲	۰/۷۶	۰/۱۱	-۴/۹۸

جدول ۲: مقایسه میانگین نمره‌ی بررسی میزان استقرار عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با توجه به سابقه‌ی کار، تحصیلات و سن

مؤلفه‌ها	F	Sig	Etta	Power
سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش	۱/۵۸	۲/۱۶	۰/۱۵۰	۰/۳۶
سیستم‌های رهبری مدیریت دانش	۲/۱۴	۰/۱۱	۰/۱۹۲	۰/۴۸
سیستم‌های تشویق و پاداش دهی مدیریت دانش	۰/۴۹	۰/۶۸	۰/۰۵۳	۰/۱۳۸
سیستم‌های اخذ و تحصیل مدیریت دانش	۰/۶۷	۰/۵۷	۰/۰۶۹	۰/۱۷۲
سیستم‌های آموزش مدیریت دانش	۱/۵۷	۰/۲۱	۰/۱۴۹	۰/۳۶
سیستم‌های ارتباطی مدیریت دانش	۱/۶۷	۰/۱۹	۰/۱۵۷	۰/۳۸
سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش	۲/۹۴	۰/۰۵۱	۰/۲۴۶	۰/۶۳
سیستم‌های رهبری مدیریت دانش	۴/۱۹	۰/۰۱۵	۰/۳۱۸	۰/۷۹
سیستم‌های تشویق و پاداش دهی مدیریت دانش	۴/۶۵	۰/۰۱۰	۰/۳۴۱	۰/۸۴
سیستم‌های اخذ و تحصیل مدیریت دانش	۱/۸۸	۰/۱۵۵	۰/۱۷۴	۰/۴۳
سیستم‌های آموزش مدیریت دانش	۰/۰۰۶	۰/۹۹	۰/۰۰۱	۰/۰۵۱
سیستم‌های ارتباطی مدیریت دانش	۰/۲۱۸	۰/۸۸	۰/۰۲۴	۰/۰۸۶

سابقه‌ی خدمت

تحصیلات

ادامه‌ی جدول ۲: مقایسه میانگین نمره‌ی بررسی میزان استقرار عوامل مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
باتوجه به سابقه‌ی کار، تحصیلات و سن

Power	Etta	Sig	F	مؤلفه‌ها
۰/۲۰	۰/۰۹۷	۰/۵۸	۰/۷۲	سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش
۰/۱۶	۰/۰۷۸	۰/۶۸	۰/۵۷	سیستم‌های رهبری مدیریت دانش
۰/۳۷	۰/۱۷۲	۰/۲۵	۱/۴۰	سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش
۰/۱۶	۰/۰۷۷	۰/۶۹	۰/۵۶۰	سیستم‌های اخذ و تحصیل مدیریت دانش
۰/۱۴	۰/۰۶۶	۰/۷۵	۰/۴۸	سیستم‌های آموزش مدیریت دانش
۰/۳۴	۰/۱۶۱	۰/۲۹	۱/۲۹	سیستم‌های ارتباطی مدیریت دانش

جدول ۳: مقایسه‌ی زوج اختلاف میانگین دو به دو تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش برحسب مدرک تحصیلی

سطح معناداری	اختلاف میانگین	تحصیلات
۰/۰۲۲	-۱/۸۳	دیپلم ← دکتری
۰/۰۰۱	-۱/۹۶	فوق دیپلم ← دکتری
۰/۰۰۹	-۱/۹۳	فوق دیپلم ← لیسانس
۰/۰۱۶	-۱/۱۷	لیسانس ← فوق لیسانس

همچنین اختلاف بین میانگین نمره‌های کارکنان دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس با دکتری معنادار بوده است.

بحث

یافته‌ها نشان داد که تمامی ۶ مؤلفه‌ی (سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش، سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی، سیستم‌های رهبری مدیریت دانش، سیستم‌های خلق و تحصیل دانش، سیستم‌های ارتباطی، سیستم‌های آموزش) مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان کم‌تر از سطح متوسط بوده است. تحلیل و آزمون کل مؤلفه‌ها نشان داد که t به‌دست آمده از مقدار بحرانی جدول در سطح خطای ۱ درصد کوچک‌تر و اختلاف دیده شده معنادار است. بر این اساس می‌توان عنوان نمود که کتابداران بر این باور بودند که امکان پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی پایین‌تر از اندازه‌ی متوسط است و در وضعیت مناسبی قرار ندارد. بنابراین، نیاز به توجه بیشتر به امکانات و زیرساخت‌های

براساس یافته‌های جدول ۱، t مشاهده شده از مقدار بحرانی جدول در سطح خطای ۱ درصد کوچک‌تر است، بنابراین مقدار t در هر شش مؤلفه‌ی مدیریت دانش (سیاست‌ها و راهبردها ۱/۳۸-، سیستم‌های رهبری ۴/۱۹۸-، سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش ۴/۴۱-، سیستم‌های اخذ و تحصیل دانش ۱/۱۸-، سیستم‌های آموزش مدیریت دانش ۷/۴۹-، سیستم‌های ارتباطی مدیریت دانش ۴/۹۸-) کم‌تر از سطح متوسط در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بوده است. براساس یافته‌های جدول ۲، f مشاهده شده درخصوص مؤلفه‌های «سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش، سیستم‌های رهبری مدیریت دانش، سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش» برحسب مدرک تحصیلی در سطح $Pvalue \leq 0/01$ معنادار بوده است. اما f مشاهده شده درخصوص سایر مؤلفه‌ها برحسب سابقه‌ی خدمت و سن پاسخ‌گویان معنادار نبوده است. براساس یافته‌های جدول ۳ اختلاف بین میانگین نمره‌های کارکنان دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس با دکتری معنادار بوده است،

به صورت غیر علمی می‌باشد. بنابراین کتابخانه‌ها باید به گونه‌ای مدیریت و رهبری شوند که عوامل ایجاد کننده مدیریت دانش بین همه‌ی کارکنان کتابخانه‌ها پذیرفته شود. همچنین با توجه به این واقعیت که دانش به عنوان منبع اصلی توسعه‌ی سرمایه‌ی فکری در نظر گرفته می‌شود، حفظ و توسعه‌ی دانش سازمانی و مقابله با کمبود آن، به عنوان ضرورتی برای استقرار سامانه‌ای به منظور اجرای فرایندهای مدیریتی مرتبط با دانش (مدیریت دانش) و اطلاعاتی سازمان‌ها به حساب می‌آید که برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مدون در این خصوص باید مورد توجه قرار گیرد.

پیشنهادهای

با توجه به اهمیت حاکمیت فرایندهای مدیریت دانش در سازمان‌های دولتی و به ویژه دانشگاه مورد مطالعه، پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه می‌گردد:

- ارتقای سطح تحقیق و توسعه و ارتباط منسجم با مراکز تحقیق و توسعه‌ی دیگر دانشگاه‌ها.
- ثبت تجربه‌های موفق و ناموفق و تلاش در جهت رفع نواقص برنامه‌های گذشته و استفاده از آن‌ها در برنامه‌های آتی.
- به منظور جلوگیری از افت دانش کتابداران مسؤولان ذی‌ربط به ایجاد کارگاه‌های آموزشی در حوزه‌های تخصصی (پزشکی) اقدام نمایند.
- برای حل مسایل و مشکلات کتابداران اقدام به تشکیل جلسات و نشست‌های رو در رو با مسؤولین ذی‌ربط و کتابداران (شاغل و بازنشسته) کرده و به تبادل دانش (ضمنی، صریح) پردازند.
- برای حفظ و تداوم آموزش آکادمیک و به‌روز در زمینه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی اقدام به ارائه‌ی تسهیلاتی ویژه برای کتابداران در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شود.
- برای افزایش انگیزه‌ی علم‌آموزی در کتابداران مزایای مادی و غیر مادی در نظر گرفته شود.

مناسب در این دانشگاه برای پیاده‌سازی برنامه‌های مدیریت دانش لازم است. یکی از چالش‌های بنیانی در پیاده‌سازی مدیریت دانش در دانشگاه‌ها نبود فرهنگ سازمانی مناسب است. عامل‌های فرهنگی و انسانی بیش‌ترین نقش را در پیاده‌سازی اصولی برنامه‌های مدیریت دانش دارند که نیازمند توجه بیش‌تر به این امر است. با توجه به پیشینه‌ی تحقیق می‌توان یافته‌های این تحقیق را با تحقیقات ذیل مورد مقایسه و بررسی قرار داد: ۱- مؤلفه‌ی سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی شهر اصفهان در وضعیت مناسبی قرار ندارد که با پژوهش Yi (۱۱) هم‌خوانی ندارد. Yi وجود سیاست‌ها و راهبردهایی مطابق با شرایط و تغییرات روز را در کاربردی کردن مدیریت دانش در سازمان‌ها امری مهم و الزامی می‌داند. ۲- مؤلفه‌ی سیستم‌های خلق و تحصیل دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی شهر اصفهان در وضعیت مناسبی قرار ندارد که با پژوهش عطا فر (۱۲) هم‌خوانی دارد اما با پژوهش‌های خوانساری (۱۰) و حسین زاده (۱۴) هم‌خوانی ندارد. ایجاد مکان‌هایی برای تعامل غیررسمی و دوستانه، استفاده‌ی بهینه از کارمندان با تجربه و به ویژه افراد نزدیک به بازنشستگی؛ برگزاری دوره‌های ضمن خدمت، برنامه‌های آموزشی مناسب، پیوند مستمر با گروه‌های کتابداری عواملی هستند که به خلق و تسهیم دانش در کتابخانه کمک می‌رسانند. همچنین نتیجه‌ی عامل‌های جمعیت‌شناختی نشان داد که در خصوص مؤلفه‌های «سیاست‌ها و راهبردهای مدیریت دانش، سیستم‌های رهبری مدیریت دانش، سیستم‌های تشویق و پاداش‌دهی مدیریت دانش» بر حسب مدرک تحصیلی در سطح $Pvalue \leq 0.01$ معنادار بوده است، اما F مشاهده شده در خصوص سایر مؤلفه‌ها بر حسب سابقه‌ی خدمت و سن پاسخ‌گویان معنادار نبوده است.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش به نظر می‌رسد به‌کارگیری مؤلفه‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بنا بر دلایلی از جمله عدم وجود دستورالعمل‌ها و خط‌مشی‌های مدون و حمایت مسؤولین،

References

1. Mohammadi Ostani M, Shabani A, Rajaipour S. A Feasibility Study for Implementing Knowledge Management in the Academic Libraries of Isfahan City based on Bukowitz and William's Model. *Library and Information Research Journal* 2011; 1(1): 23-44. [In Persian]
2. Roknuzzaman M, Umemoto K. How library practitioners view knowledge management in libraries: A qualitative study. *Library Management* 2009; 30(8/9): 643-56.
3. Augusta M. Knowledge Management for Open Innovation: Collaborative Mapping of Needs and Competencies. *Journal of Knowledge Management Practice* 2010; 11(1): 1-5.
4. Mukherjee A. Its philosophy and history Librarianship. Tehran: ketabdar; 1996. [In Persian]
5. Ghafari S, Kerani A. Survey Quality measurement of services at the library of the Kermanshah University of Medical Sciences using the libQUAL model. *Journal of Epistemology* 2011; 12(3): 53-68. [In Persian]
6. Khodaparast B. knowledge management in academic liberties [Online]. 2007. Available from: [http://www.parsigold.com/bm01%20\(18\).htm](http://www.parsigold.com/bm01%20(18).htm).
7. Sarrafzadeh M, Martin B, Hazeri A. Knowledge management and its potential applicability for libraries. *Library Management* 2010; 31(3): 198-212.
8. Shanhong T. Implementing knowledge management in academic liberties. China: Library of Chinese defense science and technology information center (CDTIC); 2009; 1: 57-110.
9. Abidi SS, Finley A, Milios E, Shepherd M, Zitner D. Knowledge management in pediatric pain mapping on-line expert discussions to medical literature. *Studies in Health Technology and Informatics* 2004; 107(Pt 1): 3-7.
10. Khonsari G. Survey of knowledge management in special libraries and the Department of Energy to provide electricity for the proposed model [MSc Thesis in Persian]. Tehran: Islamic Azad university branch Tehran; 2006.
11. Zhixian Yi. Knowledge management for library strategic planning: Perceptions of applications and benefits. *Library Management* 2008; 29(3): 229-40.
12. Attafar A, Soleimani M, Shokrani SA. Investigating the condition of components of knowledge management in libraries of Isfahan. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business* 2011; 2(12): 88-92.
13. Porumbeanu L. Implementing Knowledge Management in Romania academic libraries. *Journal of academic librarianship* 2010; 36(6): 549-52
14. Hoseinzade A. Comparison between the application of knowledge management in libraries staff of Medical Sciences, Isfahan and Tabriz Hysyg model [MSc Thesis in Persian]. Isfahan: University of Isfahan; 2010
15. Pasture T. Knowledge management practice. Statistics Canada Ottawa: Ontario K1A; 2001: 1-10.

Study for Implementing Knowledge Management Factors in the Libraries of Isfahan University of Medical Sciences*

Bahareh Gholami¹; Hosein Abedi Madiseh²; Banafsheh Gholami³; Shahin Mojiri⁴; Hassan Ashrafi Rizi⁵; Niloufar Hodhodinezhad⁶

Original Article

Abstract

Introduction: Today, knowledge management in libraries and information centers has found effective use that led to changes in their form and function. Whatever libraries use of knowledge management processes it provides favorable results in delivering information services. The objective of this study was to determine the establishment of Knowledge Management in the libraries of Isfahan University of Medical Sciences.

Methods: This survey was an operational study. Population was all librarians (82 people) employed in Isfahan University of Medical Sciences. Data collection was performed with the Pasture questionnaire. Alpha Cronbach was 0/97. Collected data analyzed by SPSS 18 in two levels of descriptive and inferential statistics (T-test, F- test).

Results: findings show policy and strategy, systems leadership, encouragement and reward systems, education systems and knowledge creation, knowledge management systems, training and communication system. The results showed that all six components of the knowledge management in MUI Libraries were below average.

Conclusion: According to research findings, establishment of KM elements such as: lack of guidelines and policies and statutory authority supporting is in non-academic way in MUI libraries. So it is better that management and leadership in libraries led to acceptance KM elements among librarians.

Keywords: Knowledge Management; Academic Libraries; Universities

Received: 26 Feb, 2013

Accepted: 3 Nov, 2013

Citation: Gholami B, Abedi Madiseh H, Gholami B, Mojiri S, Ashrafi Rizi H, Hodhodinezhad N. **Study for Implementing Knowledge Management Factors in the Libraries of Isfahan University of Medical Sciences.** Health Inf Manage 2014; 11(2): 176.

* This article is derived from a research project (No. 289172) funded by Health information technology research center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

1- MA, Educational Management, Islamic Azad University, Khorasgan Branch, Isfahan, Iran

2- PHD, Veterinarian, Payamenoor University, Fereidounshahr Branch, Isfahan, Iran

3- MA student, Library and Information Science, Qom university, Qom, Iran

4- MA, Library and Information Sciences, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author) Email: shmojiri@yahoo.com

5- Associate Professor, Library and Information Sciences, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

6- MA Student, Medical Library and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran